

Global ANALITIKA

MALOLJETNIČKA DELINKVENCIJA UZROCI I PREVENCIJA STANJE U BOSNI I HERCEGOVINI

Općina Centar Sarajevo

Predgovor

Dragi čitaoci, pred Vama je kratka edukativna brošura koja sadrži teme i korisne informacije o maloljetničkoj delinkvenciji – uzrocima i nastanku ovog socijalno neprihvatljivog ponašanja, zakonskim okvirima, prevenciji vršnjačkog nasilja i zlostavljanja, pojmu i vrste nasilja nad djecom, emocionalno zdravlje i razvoj djeteta.

Centar za društveno istraživanje „Global Analitika“ u okviru svojih aktivnosti kontinuirano realizira vlastita istraživanja, na osnovu kojih se rezultati istraživanja koriste za planiranje daljih djelovanja. Jedan od rezultata istraživanja jeste i publikacija ove brošure, koja je podržana od strane Općine Centar Sarajevo.

Cilj ove publikacije jeste da podigne svjesnost kod učeničke populacije, prosvjetnih radnika, ali i roditelja, socijalnih radnika i svih drugih aktera u lokalnoj zajednici da se aktivnije uključe i informiraju o alternativama i mogućim posljedicama različitih oblika maloljetničke delinkvencije.

ZAŠTO SE KOD NEKE DJECE JAVLJA NASILNO I AGRESIVNO PONAŠANJE?

Kod velikog broja istraživnih slučajeva potreba kod djece da budu nasilna javlja se iz razloga što oni ne percipiraju takvo ponašanje kao loše. Oni jednostavno oponašaju svoje roditelje, braću/sestre ili ljude s kojima provode veći dio vremena (porodica). Neki od nasilnika prolaze težak period života, pa sve te frustracije pokazuju kroz nasilje prema drugima – što je zapravo prvi alarm za odrasle, roditelje, nastavnike, socijalne radnike... Veliki broj djece vidi fizičko nasilje kao oblik rješavanja problema što je zabrinjavajuće.

ŠTA JE MALOLJETNIČKA DELINKVENCIJA?

Maloljetničko prestupništvo, kao oblik društveno neprihvatljivog ponašanja, je aktuelna društveno negativna pojava koja nameće potrebu za većim angažmanom zajednice u rješavanju niza neriješenih problema koji se iz godine u godinu nagomilavaju i produbljuju.

Analiza maloljetničkog prestupništva pokazuje da se osim lica koja su po uzrastu stariji i mlađi maloljetnici, kao izvršitelji krivičnih djela pojavljuju i lica mlađa od 14 godina – djeца, prema kojima se ne pokreće krivični postupak, te da se pomjera dobna granica kada se prvi put dolazi u sukob sa zakonom. Maloljetnici krivična djela čine sami, u vršnjačkim grupama i zajedno sa punoljetnim licima i djecom. Povećava se i broj izvršenih krivičnih djela pri čijem izvršenju maloljetna lica ispoljavaju naročitu bezobzirnost, surovost (krivična djela protiv života i tijela, krivična djela nasilničkog ponašanja i razbojništva), te upornost u činjenju imovinskih krivičnih djela izvršenih u kratkom vremenskom periodu.

Budući da društvene prilike pogoduju porastu maloljetničkog prestupništva, problem postaje mnogo složeniji, kako po pitanju suzbijanja ove društveno negativne pojave, tako i po pitanju anuliranja štetnih posljedica proizašlih izvršenjem krivičnog djela.

Maloljetnici predstavljaju najosjetljiviju kategoriju na koju najviše utiče kriza društvene zajednice, pa se njihova reakcija na ove pojave ogleda kako u asocijalnom ponašanju, tako i u vršenju krivičnih djela. U takvima uslovima se postavlja pitanje i efikasne reakcije cjelokupnog pravnog sistema i pojačane društvene kontrole nad prestupničkim ponašanjem mladih, kako u krivičnim sankcijama, tako i u posebnim preventivnim programima za pojedine grupe maloljetnika koje pokazuju poremećaje u ponašanju. Pokretanje krivične procedure prema malodobnjim počiniteljima krivičnog djela zahtijeva hitno i koordinirano postupanje svih onih koji su u tu proceduru uključeni, ali isto tako i stvaranje potrebnih uslova za ostvarivanje primarne, sekundarne i tercijske prevencije.

lat. delictum – krivično djelo

Delikvente radnje mogu biti izvedene individualno, u parovima ili u manjim grupama

U nastajanju delinkvencije važnu ulogu imaju:

- *roditeljsko zanemarivanje, odgojno zapuštanje, nebriga,*
- *odgojno nepovoljne situacije, prepustenost ulici, druženje s delinkventima,*
- *kruta, ograničavajuća, konfliktna, represivna sredina,*
- *uzroci maloljetničke delinkvencije izviru iz maloljetnika, njegove porodice i društvene sredine,*
- *delinkvencija je češća u nesređenim porodicama.*

Pojam delinkvencije je usko vezan za sukob sa društvom, njegovim sistemom vrijednosti, normama i zakonima. Ono obuhvata teže oblike asocijalnog, anti-socijalnog, socio-patološkog i kriminalnog ponašanja. Pojavi delikventnog ponašanja posebno pogoduju kritična razdoblja poput ratnih i post-ratnih prilika, zaoštrenih društvenih odnosa, ekomska kriza, siromaštvo, nezaposlenost, stambene i materijalne poteškoće, izbjeglištvo, kriza moralna, kriza sistema vrijednosti, kriza u porodici i sl. Dakle, maloljetnička delinkvencija je proizvod neprilika, nezadovoljstva, krize, problema, i besperspektivnosti mladih ljudi. Kada govorimo o zloupotrebi psihoh-aktivnih supstanci kao obliku delikventnog ponašanja, treba se naglasiti da su adolescenti najugroženija populacijska skupina za razvoj i usvajanje ovisničkog ponašanja zbog relativnog neiskustva, potrebe za istraživanjem, fragmentiranog znanja, često netačno usvojenih informacija, iluzije neranjivosti, snažnog vršnjačkog pritiska, nedostatka komunikacijskih vještina i sl. Zbog potrage za vlastitim identitetom, mlađi izmiču kontroli roditelja, traže sve veću slobodu u svojim postupcima, počinju pušiti, pititi alkoholna pića i eksperimentirati s drogama ne znajući da su umjesto slobode odabrali ropstvo.

Maloljetnička delinkvencija predstavlja oblik kriminalnog ponašanja koje vrše maloljetnici u krivičnopravnom smislu riječi. To su lica sa granicama starosti koje variraju od jedne do druge zemlje (donja granica od 13-14 godina u evropskim zemljama) zavisno od niza uslova koji su prisutni u pojedinim zemljama (socijalni, ekonomski, tradicionalni, biološki, klimatski i dr.). Maloljetni učiniovi krivičnih djela i prekršaja su lica koja se po svom biopsihičkom razvoju i uzrocima njihove delinkvencije razlikuju od odraslih i prema njima mora biti prisutan poseban tretman. Njihova djela nisu rezultat zrelog razmišljanja i čvrste volje za izvršenja krivičnih djela pa se uračunljivost i krivica ispoljavaju u posebnoj formi u odnosu na punoljetne učinioce. (period adolescencije u medicinskom smislu riječi). Prema maloljetnim prestupnicima se u pravilu primjenjuju vaspitne mjere a samo izuzetno kazne.

Sljedeći veliki problem kojeg susrećemo među adolescentima je i vršnjačko nasilje (bullying) koje predstavlja pojavu kada je jedan učenik ili grupa učenika trajno ili učestalo izložen/a maltretiranju od strane jednog ili više učenika, koji namjerno žele da ga/ih povrijede, ponize ili izlože drugim psihološkim i socijalnim neprijatnostima.

Ovakav vid nasilja karakteriziraju sljedeće osobine: ono je postojano, nasilnik je istrajan i sistematičan, potom, ono izaziva strah kod žrtve, bazirano je na neravnoteži ili zloupotrebi moći i obično se odvija u grupnom kontekstu. Vršnjačko nasilje može biti ispoljeno u različitim oblicima, poput, verbalnog, fizičkog, socijalnog, psihičkog, seksualnog, rasističkog, elektronskog i sl. Ovdje se ne smije zapostaviti činjenica da su učesnici vršnjačkog nasilja i nasilnik i žrtva i posmatrač. Osnovne karakteristike nasilničkog i destruktivnog ponašanja su: neefiksano rješavanje sukoba, agresivno ponašanje, impulsivnost (smanjena kontrola), okrutnost i nedostatak osjećaja vlastite kompetencije. Vještine rješavanja ovakvih socijalnih sukoba su pod uticajem individualnih osobina pojedinaca, roditeljskog nošenja sa vlastitim emocijama, stila odgoja, strukture porodice, vršnjačkih, te grupnih i društvenih normi. Dakle, da bismo uticali na unaprijeđenje mentalnog zdravlja, a posebno mentalnog zdravlja mladih, trenutna situacija zahtijeva uključivanje svih instanci vlasti da kroz svoje instrumente (ministarstva, ustanove, sektore, službe i sl.) djeluju na preventivnom radu, odnosno, razrješenju uzroka nastanka gore navedenih fenomena kod mladih ljudi, što bi dugoročno gledano doprinijelo i uspješnjem radu sa posljedicama nastalih okolnostima na koje nismo imali uticaj.

Programi primarne prevencije:

- *Moraju biti usmjereni na ospozobljavanje mladih za preuzimanje odgovornosti za vlastito zdravlje, donošenje pravilnih odluka, osnaživanju samopouzdanja i samopoštovanja te za roditelje aktivnosti usmjeriti na razumijevanje roditeljskih uloga i unaprjeđenju komunikacije u obitelji.*
- *U redovitim školskim i dopunskim programima potrebno je pružiti jasne i jednoznačne informacije djeci i roditeljima.*
- *Na svaki nagovještaj neprihvatljivog ponašanja treba brzo i djelotvorno reagirati kroz multidisciplinarni pristup i sl.*

UZROCI DELINKVENCIJE

Pojavi i razvitku maloljetničke delinkvencije posebno idu u prilog i pridonose kritična razdoblja, situacije i okolnosti kao što su: ratne i ekonomske krize i druge društvene destrukcije. Svako delikventno ponašanje u svojoj biti izaziva težnju za kompenzacijom osjećaja manje vrijednosti. Mladi delikventi su često u sukobu s okolinom, zakonom i policijom, što kod njih izaziva dodatan osjećaj straha i nesigurnosti. Maloljetnici su ponekad žrtve vlastite kriminalne rodbine i poznanika.

MAKROFAKTORI:

- Ekonomski faktori/krize,
- Rat i njegove posljedice,
- Politički faktori,
 - odnos elite na vlasti prema zločinu,
 - politika vezana za oružje,
 - tolerantnost prema drugačijima unutar svoje zemlje i sl.
- Opći (nasilni) kulturni modeli, Medijske slike, poruke i sadržaji,
- Društvena pokretljivost – migracije, urbanizacija,
- Društvena reakcija (moralna panika, rat protiv kriminala, povećavanje represije i kršenje ljudskih prava, uvećavanje ukupnog kriminala).

MIKROFAKTORI:

- Porodične prilike i odnosi (roditeljsko zanemarivanje),
- Stabilna i mirna porodica oslonac je pojedinca, a nestabilna i razorenata upućuje ga na traženje podrške u subkulturnim grupama,
- Nasilje nad djecom,
- Škola (neuspjeh, nasilje, učenje modela ponašanja i sl.),
- Materijalni problemi (siromaštvo, raskorak između potreba i mogućnosti),
- Odgojno nepovoljne situacije (prepustenost ulici, delikventno društvo),
- Neorganizirano slobodno vrijeme.

Glavne osobine ličnosti maloljetnog delikventa su: emocionalna i socijalna nedozrelost, egocentrčnost, nasilnost, nesposobnost stvaranja prisnog dodira s okruženjem i osobama s kojima živi. Među delikventima ima mladih osoba koje boluju od psihозa ili očituju snažne pihopatske smetnje i poremećaje. Snažno se odupiru kontroli i svakom pokušaju mijenjanja njihovog ponašanja. Delikventi su destruktivni, impulsivni, osvetoljubivi, tvrdoglavi, neprijateljski raspoloženi, nasilni, surovi i okrutni kad im se neko suprostavi.

Neprihvatljiva ponašanja za maloljetnike su: konzumiranje sredstava ovisnosti među mladima (opojne droge, alkoholna pića, duhanski proizvodi); posjećivanje ugostiteljskih lokalja, kladionica; neprihvatljivo ponašanje u zonama odgojno – obrazovnih ustanova; udaljenja maloljetnih osoba iz porodičnog doma i bijegovi iz odgojnih ustanova; skitnja i prosjačenje; nedozvoljeni noćni izlasci maloljetnih osoba do 16 godina starosti; nedozvoljena i štetna druženja maloljetnih osoba do 18 godina starosti s osobama sklonim kriminalitetu, skitnji, raznim oblicima iskorištavanja maloljetnih osoba; izostajanje s nastave; huligansko - vandalsko ponašanje (uništavanje imovine, pisanje grafita, sudjelovanje u navijačkim neredima i sl.); vršnjačko nasilje (bullying).

VRŠNJAČKO NASILJE U ŠKOLI

Nasilje je najekstremniji oblik neprihvatljivog ponašanja djece. Utiče na njihove obrazovne mogućnosti, stvara negativnu atmosferu u razredu i uzrokuje brojne poteškoće u ponašanju svih učesnika – žrtava, nasilnika i promatrača. Nasilje među djecom u školi ima mnogo negativnih posljedica na živote djece koja su žrtve takva ponašanja, jer nasilništvo utiče na fizičku, psihološku i socijalnu dobrobit djece. Škola je jedno od glavnih okruženja u kojem je prisutna maloljetnička delinkvencija. Najvažnije je prepoznati početak neprihvatljivog ponašanja djeteta i odmah reagirati.

Problem vršnjačkog nasilja u školi se manifestira kao široki društveni problem, te individualni (lični i porodični) problem. Zastupljen je kako u savremenim, razvijenim društvima, tako i u manje razvijenim društvima, i globalan je s tendencijom porasta, te njegove pojавne zakonitosti i uzroke treba tražiti u samim karakteristikama i specifičnostima razvoja društva. Osnovni uzroci pojave nasilja među djecom su odraz društvene stvarnosti i krize odgojnih vrijednosti društva, kako krize odgojnih sistema, tako i krize porodice, kao osnovne ćelije jednog društva.

Dodatni rizični faktori su negativni modeli koji se prezentiraju djeci i mladima putem masovnih sredstava informisanja, koji utiču i znatno oblikuju percepcije i vrijednosti djece i mlađih. Postojeća saznanja ukazuju na faktore koji su uzrok pojave, a to su: lični razvojni faktori osobe ili pojedinca, uslovi odrastanja u porodici i prenos negativnih modela, i stimulacija nasilja iz svakodnevnog okruženja - uticaj grupe, izostanak kazne, i faktore rizika u školskom okruženju.

Postoje brojne definicije vršnjačkog nasilja, a za sve njih je zajedničko da pod nasiljem » *podrazumijevaju svako fizičko ili psihičko nasilno ponašanje usmjerenovo na djecu (po UN Konvenciji svaka osoba mlađa od 18. godina) od strane njihovih vršnjaka, koje je učinjeno s ciljem povrjeđivanja i uključuje ponavljanje istog obrasca i odražava neravnopravan odnos snaga karakterističan na dvjema ravnima: jači protiv slabijih ili grupa protiv pojedinca. Svako od ovih svjesnih postupaka se može razlikovati po obliku, težini, intenzitetu i vremenskom trajanju* ».«

Pod pojmom nasilje među školskom djecom, vršnjačko nasilje ili nasilje u školama obično se podrazumijevaju ona ponašanja koja su engleskom govornom području definirana pojmom »bullying«.

Tako definisano nasilje među školskom djecom obuhvata agresivno ponašanje ili ponašanje kojem je namjera da se povrijedi ili ugrozi druga osoba. Ono se ponavlja više puta kroz određeni vremenski period pri čemu odnos između počinitelja i žrtve karakterizira neujednačenost moći ili snage. Provokacija od strane žrtve u većini slučajeva ne postoji, iako nije u potpunosti isključena, te se događa se u samoj školi, na području oko škole, na putu prema školi i od škole do kuće.

Nasilničko ponašanje djece, poznato i kao bullying (*bullying*, eng. termin) se razlikuje od kratkotrajnih incidenata i svađa djece. Osnovna razlika je upravo u namjernoj želji da se drugom djetetu nanesi zlo, ponavljanoj akciji tokom određenog vremena i dominaciji sile na individualnom ili grupnom planu. Nasilje se odnosi na različite vrste ponašanja: verbalno (omalovažavanje, dobacivanje, prijetnje i sl.), socijalno (ignorisanje, ogovaranje i spletka), izbjegavanje, tračarenje i sl.), psihičko (krađa, prijeteći pogledi, praćenje, oštećivanje imovine i sl.) i fizičko/tjelesno (udarci, guranje, rušenje i sl.)

PREVENCIJA MALOLJETNIČKE DELINKVENCije

Rana detekcija, dijagnosticiranje poremećaja, sistemsko provođenje mjera pojačane zaštite i nadzora nad djecom daje zadovoljavajuće rezultate. Budući da su delikventi pretežno učenici osnovnih i srednjih škola, njihovo se društveno neprihvatljivo, prestupničko ponašanje može suzbijati isključivo odgojnim popravnim mjerama koje su u nadležnosti tijela starateljstva ili ustanova obrazovanja, preodgoja, resocijalizacije i rehabilitacije.

Roditelji, predškolske ustanove, škole i društvo u cijelosti morale bi stalno brinuti i provoditi prevenciju od najranijeg djetinjstva, a ne samo kad uoče smetnje i djetetov poremećeni psihosocijalni razvoj. U preventivne aktivnosti i organizovanu borbu protiv svih vrsta i oblika društveno neprihvatljivog i delinkventnog ponašanja mladih potrebno je uključiti sve snage u razrednom odjelu, odgojnoj grupi, učeničkim i drugim domovima i sekcijama u kojima mladi provode slobodno vrijeme, jer je zdravo okruženje značajna podrška borbi protiv negativnih impulsa iz okoline.

SAVJETI RODITELJIMA:

Obratite veću pažnju na svoje dijete ako:

- iz vašeg doma pod nejasnim okolnostima nestaju vrijednosti (novac, nakit, tehnička roba i sl.),
- naglo popusti u učenju,
- vaše dijete pod nejasnim okolnostima gubi svoje osobne predmete (mobitele, odjeću i sl.),
- vaše dijete kući donosi predmete koje mu vi niste kupili,
- na tijelu svog djeteta uočite tjelesne povrede ili promjene u tjelesnoj konstituciji,
- vaše dijete pokazuje interes za morbidne sadržaje (literatura, filmovi...),
- primijetite da vaše dijete dovodi u porodični dom vama nepoznate osobe,
- konzumira duhanske proizvode i sredstava ovisnosti.

Neke situacije koje mogu biti rizične zbog izostanka roditeljskog nadzora:

- izleti i ekskurzije,
- samostalni odlasci na ljetovanja/zimovanja,
- izlasci s društvom,
- samostalni odlasci na sportska takmičenja, koncerte i druge oblike zabave.

KRIVIČNO ZAKONODAVSTVO ZA MALOLJETNIKE I STANJE U BIH

Općepoznata je činjenica da je odrastanje vrlo dinamičan proces, najintenzivnije emotivno i konativno razdoblje u životu čovjeka, koje obilježava sticanje znanja i usvajanje različitih navika, stavova, sudova i vrijednosti. Međutim, danas različiti faktori onemogućavaju zdrav proces odrastanja djece. Ekonomski kriza, prethodna ratna događanja, upitan moral i poremećene vrijednosti u društvu čine da djeca u Bosni i Hercegovini sve češće pribjegavaju činjenju krivičnih djela kako bi sebe obezbijedila nešto što im porodica nije u stanju pružiti ili ispoljavaju agresiju i ponašaju se suprotno svim načelima, pravilima i osnovama odrastanja koji iz generacije u generaciju sve više izostaju.

Prestupničko ponašanje djece i mladih u Jugoistočnoj Evropi u posljednje vrijeme poprima zabrinjavajuće razmjere. Kad govorimo o prestupničkom ponašanju maloljetnika, možemo reći da je to antidruštveni oblik ponašanja te opasna i vrlo složena sociopatološka pojava, ali i ozbiljan kriminološki, pravni i sociološki problem cjelokupne zajednice. Osim različitih činilaca koji utječu na ovu sociopatološku pojavu, treba istaknuti da su djeca progonjena neskladom između ličnih interesa i težnji društvenih potreba. Kako su prava djece posebno osjetljivo pitanje, za regulaciju tih prava neophodni su kvalitetni zakoni, zakoni koji se temelje nameđunarodnim principima i standardima koji će biti adekvatno primjenjeni.

BiH je u svoj pravni sistem recipirala Konvenciju UN o pravima djeteta (1989.), a potpisivanjem Dejtonskog sporazuma (1995.), stvorena je obaveza primjene Konvencije na teritoriji cijele države. Ova Konvencija je inkorporirana u Aneksu I Ustava Bosne i Hercegovine, čime je postala dio pravnog sistema BiH.

Država je, ujedno, preuzeila i obavezu da u okviru nacionalne jurisdikcije utvrdi grupu zakona, pravila i odredbi koje se posebno primjenjuju na maloljetne prestupnike, institucije i tijela kojima su povjerene funkcije maloljetničkog pravosuđa.

Maloljetničko pravosuđe, u užem smislu, podrazumijeva tretman djece (dječaka i djevojčica starosti ispod 18 godina) koji su došli u sukob sa zakonom. U širem smislu, odnosi se na tretman djece od trenutka kada dođu u sukob sa zakonom, utvrđivanjem osnovnih uzroka zbog kojih je do toga došlo, te na prevenciju takvog ponašanja i reintegraciju djece. U Bosni i Hercegovini je položaj djece u sukobu sa zakonom reguliran općim krivičnim zakonodavstvom.

Krivično zakonodavstvo BiH predviđa široku lepezu sankcija koje se mogu izreći maloljetnicima. U okviru reforme krivičnog zakonodavstva Bosne i Hercegovine, a s ciljem njegovog usklađivanja sa međunarodnim standardima, u krivičnopravni sistem Bosne i Hercegovine, njenih entiteta i Distrikta Brčko, pored do sada postojećih sankcija za maloljetnike (vaspitnih mjera i maloljetničkog zatvora) uvedene su i specifične alternativne mjere – vaspitne preporuke.

Prema izvještaju o stanju sigurnosti u Republici Srpskoj za razdoblje januar – juni 2015. godine, za izvršena krivična djela nadležnim tužiteljstvima je podneseno 4097 izvještaja. Maloljetnika u izvršenju krivičnih djela manje je za 26 posto. U izvještaju o stanju sigurnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine za prvih devet mjeseci 2015. godine navodi se da je za izvršenje kaznenih djela prijavljeno 10.414 osobe, od čega je 398 maloljetnika (3,82 posto). Međutim, dublja analiza daje drugačiju sliku – sliku povećanog nivoa straha, posebno kada su u pitanju veći gradovi poput Sarajeva, Tuzle, Banje Luke i Mostara. Maloljetnici postaju sve agresivniji, tj. ispoljavaju agresivno ponašanje sa ciljem namjernog nanošenja fizičke i psihičke boli, te maloljetna lica sve češće posežu za vatrenim oružjem.

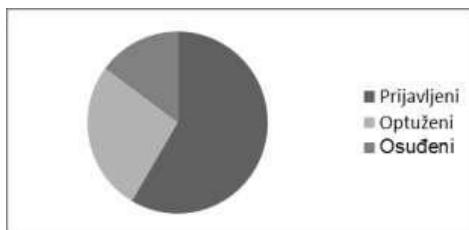
Maloljetnička delinkvencija u Bosni i Hercegovini sve je veći problem. Osim nedovoljnih mjera prevencije, poseban problem predstavlja manjak ustanova za smještaj maloljetnih prestupnika. U Bosni i Hercegovini postoji nekoliko disciplinskih centara u kojima se vrši vaspitanje i resocijalizacija maloljetnih počinitelja krivičnih djela čiji su kapaciteti popunjeni.

U 2015. godini tužilaštva u Bosni i Hercegovini riješila su 713 izvještaja (prijavu) o počinjenom krivičnom djelu za maloljetna lica, što je u odnosu na prethodnu godinu manje za 78 prijave, ili 9,9 posto. Od ukupnog broja izvještaja (prijava) o počinjenom krivičnom djelu za maloljetna lica u 2015. godini, po vrstama odluke za njih 51,33 posto je odbačena prijava, 14,03 posto pripremni postupak je obustavljen i za 34,64 posto slučaja podnijet je prijedlog za izricanje sankcije. U istom periodu, doneseno je 325 optužbi, što je 184 optužbi manje u odnosu na prethodnu godinu, ili 36,1 posto.

Od ukupnog broja prijavljenih 45,58 posto se odnosi na optužene maloljetnike, dok ukupan broj osuđenih maloljetnih lica je 181, što je 129 osuđenih maloljetnika manje u odnosu na prethodnu godinu, ili 25,38 posto. Izrečeno je 181 krivičnih sankcija i to vaspitnih mjera u 98,9 posto slučajeva, a kazna maloljetničkog zatvora u 1,1 posto.

1. MALOLJETNI POČINIOCI KRIVIČNIH DJELA – PRIJAVLJENI, OPTUŽENI I OSUĐENI, 2015. GODINA

	Prijavljeni <i>Reported</i>		Optuženi <i>Accused</i>		Osuđeni <i>Convicted</i>		
	svega <i>all</i>	žene <i>female</i>	svega <i>all</i>	žene <i>female</i>	svega <i>all</i>	žene <i>female</i>	
UKUPNO	713	35	325	24	181	28	<i>TOTAL</i>

Grafikon 1.

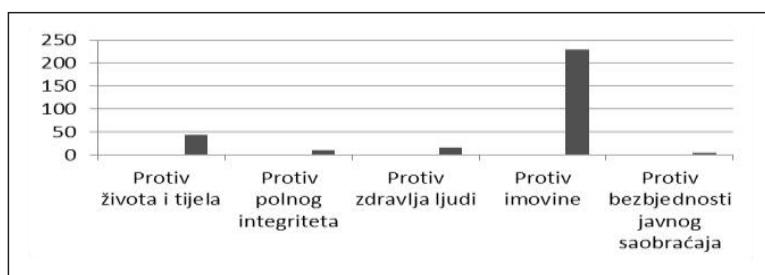
Maloljetni počinioци krivičnih djela u BiH – prijavljeni, optuženi i osuđeni, 2015. godina.

**2. PRIJAVLJENA MALOLJETNA LICA – ODLUKE TUŽILAŠTAVA PREMA
GRUPAMA KRIVIČNIH DJELA, 2015. GODINA**

Grupe krivičnih djela	Prijavljeni <i>Reported</i>		Vrsta odluke <i>Type of decision</i>		
	Svega <i>All</i>	Žene <i>Female</i>	Odbačena prijava <i>Complaints dismissed</i>	Pripremni postupak obustavljen <i>Preparatory procedure terminated</i>	Podnijet prijetog za izricanje sankcije <i>Proposal to impose sanctions submitted</i>
UKUPNO	713	35	366	100	247
Protiv života i tijela	78	3	35	13	30
Protiv sloboda i prava građana	19	3	8	-	11
Protiv spolnog integriteta	13	-	2	1	10
Protiv braka i porodice	5	1	3	1	1
Protiv zdravila ljudi	35	2	17	2	16
Protiv imovine	518	22	284	74	160
Protiv pravosuda	16	3	8	2	6
Protiv opće sigurnosti ljudi i imovine	5	-	1	1	3
Protiv bezbjednosti javnog saobraćaja	24	1	8	6	10

3. OPTUŽENA MALOLJETNA LICA – PREMA GRUPI KRIVIČNIH DJELA I SPOLU, 2015. GODINA

Grupe krivičnih djela	Optuženi Accused	
	Svega <i>All</i>	Žene <i>Female</i>
UKUPNO	325	24
Protiv života i tijela	43	2
Protiv sloboda i prava građana	4	-
Protiv spolnog integriteta	10	-
Protiv braka i porodice	8	2
Protiv zdravlja ljudi	16	3
Protiv imovine	230	16
Protiv pravosuda	5	1
Protiv opće sigurnosti ljudi i imovine	5	-
Protiv bezbjednosti javnog saobraćaja	4	-

Grafikon 3.
Optužena maloljetna lica prema grupi krivičnih djela, 2015. Godina

4. OSUĐENA MALOLJETNA LICA – IZREČENE KRIVIČNE SANKCIJE, 2015. GODINA

	Osudeni <i>Convicted</i>		Maloljetnički zatvor <i>Juvenile imprisonment</i>	Vaspitne mjere <i>Educational-correctional measures</i>				
	svega <i>all</i>	žene <i>females</i>		svega <i>all</i>	upozorenja i usmjeravanja <i>warning and guidance</i>	pojačanog nadzora <i>increased supervision</i>	zavodske mjere <i>institutional measures</i>	
UKUPNO	181	28	2	179	54	114	11	TOTAL

Grafikon 4.
Izrečene krivične sankcije, 2015. godina

POJMOVNIK

Krivično djelo je protivpravno djelo kojim se povređuju ili ugrožavaju zaštićene vrijednosti i koje je zbog svoje opasnosti u zakonu određeno kao krivično djelo i za njega propisana krivična sankcija.

Maloljetni počinioци krivičnih djela jesu osobe koje su u vrijeme počinjenja krivičnog djela imale navršenih 14 godina, a nisu navršile 18 godina života, prema kojima postupak po kaznenoj prijavi nije pokrenut (odbačena prijava), pripremni je postupak obustavljen ili podnesen prijedlog za izricanje sankcija. Krivični postupak pred vijećem pravomodno je završen odlukom kojom se postupak pred vijećem obustavlja ili se izriču sankcije.

Mlađi maloljetnik jest osoba koja je u vrijeme počinjenja krivičnog djela navršila 14, a nije navršila 16 godina života i koja se ne može kazniti, nego joj se mogu izreći samo odgojne mjere.

Stariji maloljetnik jest osoba koja je u vrijeme počinjenja krivičnog djela navršila 16, a nije navršila 18 godina života i prema kojoj se mogu izreći krivične sankcije.

Prijavljena osoba jest maloljetni izvršilac krivičnog djela prema kome je završen izvještaj o počinjenom krivičnom djelu, odlukom kojom pripremni postupak nije pokrenut, pripremni postupak obustavljen ili je podnijet prijedlog za izricanje krivične sankcije.

Optužena osoba jest maloljetni izvršilac krivičnog djela prema kome je donijeta odluka kojom se obustavlja postupak prema maloljetniku, izriče vaspitna mjera, izriče mjera bezbjednosti uz vaspitnu mjeru ili se izriče krivična sankcija.

Osuđena osoba je maloljetni izvršilac krivičnog djela prema kome je izrečena krivična sankcija (vaspitna mjera ili maloljetnički zatvor).

O autoru

Centar za društveno istraživanje „Global Analitika“ je nevladina, neprofitna, neovisna organizacija koja se interdisciplinarno i sistematski bavi društveno – značajnim, osnovnim i primijenjenim naučnim istraživanjima društva. Global Analitika istražuje sve društvene pojave koje su vezane za nasilje, posebno kada su žrtve djeca, mladi i žene. Takođe u fokusu rada organizacije su sigurnosna istraživanja sa akcentom na maloljetničku delinkvenciju i vršnjačko nasilje, psihosocijalna istraživanja, istraživanja okruženja, mladih, obrazovanja, kulture i religije; uz potpunu primjenu naučne metodologije i uz holistički pristup sagledavanju problematike te vrste nasilja.

Osnivači i članovi Global Analitike su članovi akademске zajednice – profesori, asistenti i studenti sa više fakulteta Univerziteta na nivou Bosne i Hercegovine, kao i građani koji svojim znanjem, iskustvom žele doprinijeti stvaranju sigurnog okruženja, osnaživanju uloge civilnih udruženja, izgradnji mira, zaštiti i promoviranju ljudskih prava i sloboda, te promicanju kreativnih metoda rješavanja sukoba na individualnoj, grupnoj i političkoj osnovi.

Djelovanje Global Analitike je usmjerno ka osjetljivim grupama kao što su djeca, mladi i žene, kroz podizanje svijesti i zaštitu ovih kategorija.

KONTAKT:
global.analitika@gmail.com
info@globalanalitika.com